

Kovalenko V. V.

*Doctor of Economics, Associate Professor,
Odessa National University of Economics, Ukraine;
e-mail: kovalenko-6868@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-2783-186X*

Bolgar T. M.

*Doctor of Economics, Associate Professor,
Alfred Nobel University, (Dnipro), Ukraine;
e-mail: t.bolgar@i.ua; ORCID ID: 0000-0003-1066-249X*

Sergeeva O. S.

*Ph. D. in Economics,
Odessa National University of Economics, Ukraine;
e-mail: lenasergeeva2007@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-5523-3894*

FINANCIAL SECURITY OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE — PROBLEMS OF MEASUREMENT AND PROVISION

Abstract. The article carries out the comparative analysis of the main approaches to the assessment of the level of financial security of the banking system. The aim of the paper is to substantiate the theoretical and methodological principles of the assessment and providing financial security of the banking system in the conditions of the transformational changes taking place in the state economy.

The factors that affect the level of financial security of the banking system are determined. The authors of the article classifies them into factors that cause structural imbalances in the economy and those that affect the level of financial security of the banking system. Are specified the approaches to the selection of the adequate indicators for determining the level of financial security of the banking system.

The analysis of the indicators of the level of the financial security of the banking sector of the Ukrainian economy confirms the deepening of deflationary phenomena and their destabilizing influence on the country's financial security.

The authors of the article consider the main methods of assessing the level of the financial security of the banking system. The expediency of using the method based on setting threshold values and defining an integral indicator of financial security in the terms of capital-resource security, credit investment security, currency security and determining the safe level of income and expenditure.

The external and internal threats to financial safety of banks are analyzed. Prevention of the negative impact of various factors in the banking sector should be provided by analyzing information by the NBU Supervision Service, specifically: the amount of funds of enterprises and financial industrial groups that are located in banks and the degree of dependence of banks on these sources of financing, the quality of bank assets; analysis and forecasting political and economic environments.

It is concluded that the main directions of ensuring an adequate level of financial security of the banking system should be primarily the change in perception of financial security itself as an element of management that allows to ensure its financially stable functioning. The main directions of the macroeconomic and microeconomic levels are determined to ensure sufficient level of financial security of the banking system.

Keywords: financial security, banking system, banks, banking supervision, threats, solvency.

JEL Classification: G21, G28

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 2; bibl.: 10.

Коваленко В. В.

д.е.н., професор,

Одеський національний економічний університет, Україна;

e-mail: kovalenko-6868@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-2783-186X

Болгар Т. М.

д.е.н., доцент,

Університет імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро), Україна;

e-mail: t.bolgar@i.ua; ORCID ID: 0000-0003-1066-249X

Сергєєва О. С.

к.е.н., старший викладач,

Одеський національний економічний університет, Україна;

e-mail: lenasergeeva2007@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-5523-3894

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ — ПРОБЛЕМИ ВИМІРУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Анотація. Здійснено порівняльний аналіз основних підходів до оцінювання рівня фінансової безпеки банківської системи. Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад оцінювання і забезпечення фінансової безпеки банківської системи в умовах трансформаційних змін, що відбуваються в економіці держави.

Визначено чинники, які впливають на рівень фінансової безпеки банківської системи. Їх класифіковано на фактори, що викликають структурні дисбаланси економіки, і ті, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської системи. Уточнено підходи до відбору адекватних показників для визначення рівня фінансової безпеки банківської системи.

Проведений аналіз індикаторів рівня фінансової безпеки банківського сектору економіки України підтверджує поглиблення кризових явищ та їх дестабілізувальний вплив на фінансову безпеку країни.

Розглянуто основні методики оцінювання рівня фінансової безпеки банківської системи. Доведено доцільність використання методики, яка ґрунтується на встановленні порогових значень і визначенні інтегрального показника фінансової безпеки за напрямками капітало-ресурсної безпеки, кредитно-інвестиційної безпеки, валютної безпеки та визначення безпечного рівня доходів та витрат.

Проаналізовано зовнішні і внутрішні загрози фінансової безпеки банків. Запобігання негативного впливові різних чинників у банківській сфері має відбуватися через проведення службою банківського нагляду НБУ постійного аналізу інформації, а саме: обсягу коштів підприємств і фінансово-промислових груп, які розміщені в банках, і ступінь залежності банків від цих джерел фінансування; якість активів банків; аналіз і прогнозування політичної та економічної середовищ.

Отримано висновок про те, що основними напрямками забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки банківської системи повинна стати перш за все зміна сприйняття самої фінансової безпеки як елементу управління, який дозволяє забезпечити фінансово стійке її функціонування. Для забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки банківської системи визначено основні напрями макроекономічного і мікроекономічного спрямування.

Ключові слова: фінансова безпека, банківська система, банки, банківський нагляд, загрози, платоспроможність.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 2; бібл.: 10.

Коваленко В. В.

д.э.н., профессор,

Одесский национальный экономический университет, Украина;

e-mail: kovalenko-6868@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-2783-186X

Болгар Т. Н.
д.э.н., доцент,
Университет имени Альфреда Нобеля (г. Днепро), Украина;
e-mail: t.bolgar@i.ua; ORCID ID: 0000-0003-1066-249X

Сергеева Е. С.
к.э.н., старший преподаватель,
Одесский национальный экономический университет, Украина;
e-mail: lenasergeeva2007@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-5523-3894

ФИНАНСОВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ — ПРОБЛЕМЫ ИЗМЕРЕНИЯ И ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Аннотация. Осуществлен сравнительный анализ основных подходов к оценке уровня финансовой безопасности банковской системы. Уточнены подходы к отбору адекватных показателей для определения уровня финансовой безопасности банковской системы. Определены факторы, влияющие на уровень финансовой безопасности банковской системы. Проанализированы внешние и внутренние угрозы финансовой безопасности банков. Получен вывод о том, что основными направлениями обеспечения достаточного уровня финансовой безопасности банковской системы должно стать в первую очередь изменение восприятия самой финансовой безопасности как элемента управления, позволяющий обеспечить финансово устойчивое ее функционирование. Для обеспечения достаточного уровня финансовой безопасности банковской системы определены основные направления макроэкономического и микроэкономического направления.

Ключевые слова: финансовая безопасность, банковская система, банки, банковский надзор, угрозы, платежеспособность.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 2; библи.: 10.

Вступ. Забезпечення фінансової безпеки банків — це процес досягнення стану захищеності економічних інтересів банку, що виявляються у процесі реалізації його статутних цілей і завдань і полягає у створенні сприятливих умов для реалізації всіх передбачених статутом видів банківської діяльності. Рівень забезпечення безпеки банків визначається загальноприйнятими критеріями його надійності, а також іншими показниками, що характеризують його здатність протистояти різним негативним явищам [1, с. 256].

Слід відмітити, що сучасні реалії функціонування банків України супроводжуються значними деструктивними явищами, існуванням реальних та потенційних загроз, які в цілому дестабілізуюче впливають на фінансову безпеку країни [2, с. 527]. За нашими розрахунками, проблеми банківського сектора пов'язані не лише зі значним скороченням банківських установ, але й із впливом негативно класифікованих кредитів, їх валютизацією, скороченням вкладень у цінні папери й інші прибуткові активи, що спричинило найбільший за розмірами збиток — 158,8 млрд. грн. станом на 01.01.2017 р.

Банківська система — це одна з важливих складових сучасної ринкової економіки. Основою її є банки, які володіють певною сукупністю важелів впливу на фінансову, інвестиційну, виробничу та інші сфери економіки.

В умовах зростаючої відкритості економік держав і послідовної їх інтеграції в світове господарство забезпечення безпеки банківської системи є актуальним завданням. Це зумовлено впливом зовнішнього середовища, яке сьогодні характеризується елементами поглиблення фінансової кризи, і внутрішнього середовища, зокрема посиленням конкуренції та консолідації банківського бізнесу. Вплив внутрішнього середовища зумовлює виникнення загроз, які перешкоджають процесу реалізації стратегічних напрямків розвитку банків з точки зору прибутковості і мінімізації ризиків. Тому проблема виміру рівня фінансової

безпеки та її забезпечення є досить актуальною і повинна розглядатися як системоутворюючий елемент нейтралізації структурних дисбалансів економіки України.

Аналіз досліджень та постановка завдання. У сьогоденній практиці ведення банківського бізнесу оцінювання рівня фінансової безпеки банківської системи набуває поширення так, як її рівень є предметом визначення як регуляторних дій щодо подальшого функціонування банків, так і підставою до визначення стратегічних цілей розвитку банківської системи. Серед авторів робіт, присвячених проблемі оцінювання та забезпечення фінансової безпеки банківської системи, можна виокремити наступних: Я.В. Жовтанецька [2], О.І. Барановський, М.Р. Барилюк [3], О.Б. Васильчишин [4], С.В. Добринь, І.Б. Убілава [5], О.П. Кириленко, О.В. Стащук [6], О.А. Сергієнко, І.М. Чуйко, Я.Ю. Солдатова [7], Д.В. Шиян [8] та багатьох інших. Проте, залишаються не вирішеними питання визначення основних показників, які б давали об'єднане уявлення про рівень фінансової безпеки та дієвості заходів для прийняття управлінських рішень щодо подальшої стратегії розвитку банківської системи.

Мета статті — обґрунтування теоретико-методичних засад оцінювання та забезпечення фінансової безпеки банківської системи в умовах трансформаційних змін, що відбуваються в економіці держави.

Результати дослідження. В сучасних умовах розвитку банківського бізнесу виникає потреба у розробці нової філософії безпеки банків, виходячи з того, що вона має безпосередній вплив на подолання структурних дисбалансів економіки України (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика чинників, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської системи

Фактори, що викликають структурні дисбаланси економіки	Фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської системи
забезпечення незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери держави, яка знаходить своє відображення в системі критеріїв та індикаторів її стану, що характеризують такі аспекти, як збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів, збалансованість внутрішнього і зовнішнього боргу, дефіциту бюджету та наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів	структурні дисбаланси між попитом і пропозицією на кредитні ресурси банків; дефіцит залучення коштів для формування ресурсної бази банків; оцінювання реальної якості активів на балансі українських банків, що є найнагальнішою потребою для стабілізації піднесення розвитку банківської системи
рівень захищеності фінансових інтересів на макро- і мікрорівнях, рівнях фінансових відносин	вирішення питання з капіталізацією банків до рівня міжнародних та національних стандартів; питання покращення бізнес-клімату для подолання структурних проблем задля довгострокового розвитку вітчизняної банківської системи
стан митно-тарифної, фінансової, валютної, бюджетної, податкової, грошово-кредитної, розрахункової, інвестиційної, банківської і фондової систем, яке характеризується здатністю протистояти внутрішнім і зовнішнім негативним впливам, здатність запобігати зовнішню недружню фінансову експансію, гарантувати фінансову стабільність, а також ефективне функціонування національної економіки та економічне зростання в умовах розширеного відтворення	проблеми реформування законодавства про банкрутство боржників з метою прискорення процесу банкрутства та наближення його до найкращих практик Європейського Союзу; проблеми реформування системи примусового стягнення заборгованості, відчуження та реалізації заставного майна з метою спрощеної процедури відчуження об'єктів застави на користь кредиторів.

Джерело: [1, с. 257-258]

Індикатори рівня фінансової безпеки банківського сектору економіки України підтверджують поглиблення кризових явищ та їх дестабілізуючий вплив на фінансову безпеку країни (табл. 2).

Таблиця 2

Індикатори рівня фінансової безпеки банківського сектору України за період 2012-2017*рр.

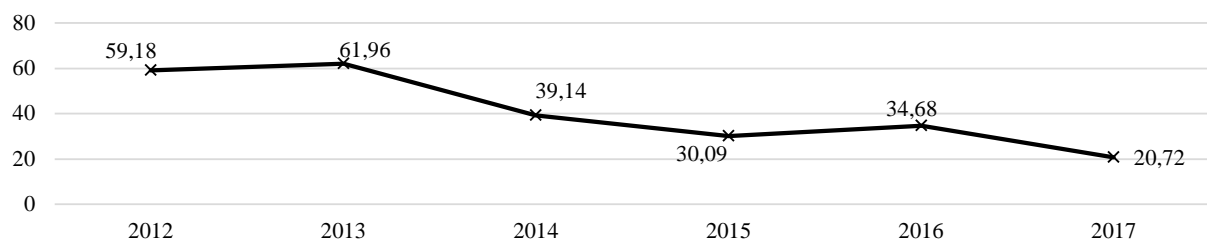
Показники	Порогові значення	Рік					
		2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України, %	0,1510	8,9	7,7	13,5	22,1	30,5	57,7
Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	0,1371	40,7	34,0	32,5	34,8	48,6	42,8
Рентабельність активів, %	0,1496	0,45	0,12	-4,07	-5,46	-12,6	0,5
Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань	0,1359	0,93	0,89	0,86	0,93	95,76	97,47
Частка активів п'яти найбільших банків у сукупних активах банківської системи, %	0,1351	38,6	40,0	43,4	51,5	57,0	60,5
Співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті, %	0,1425	118,84	124,09	152,66	168,65	134,49	115,21
Співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів, разів	0,1487	2,4	1,8	2,8	3,9	4,13	3,89

2017* - станом на 01.08.2017

Джерело: розраховано автором за матеріалами [9,10]

Дані таблиці 2 дають змогу виокремити основні загрози, характерні для банківського сектору економіки України в 2012–2017 рр. Так, частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам, мала стійку тенденцію до зростання: до 57,7 % станом на 01.08.2017 та 30,5 % у 2016 р. відповідно.

Для визначення інтегрального показника фінансової безпеки банківської системи, скористуємося ваговими коефіцієнтами, які визначені у Методиці розрахунку рівня економічної безпеки [10]. На рисунку 1 представлено динаміку інтегрального показника фінансової безпеки банківської системи України. Представлені розрахунки підтверджують, що рівень безпеки в банківському секторі станом на 01.08.2017 знизився майже до критичного рівня — 20,72 %.

Рис. 1. Динаміка інтегрального показника фінансової безпеки банківської системи України, %
Джерело: розраховано автором

Отже, система показників-індикаторів, які підтверджені аналітичними розрахунками і мають кількісне вираження, дають змогу завчасно сигналізувати про небезпеку і розробляти превентивні та реактивні заходи з позиції забезпечення фінансової безпеки на макро- й мікроекономічному рівнях.

Заслуговує на увагу методика оцінювання фінансової безпеки банків, запропонована О.І. Барановським [3, с. 34-45], яка базується на встановленні порогових значень та визначенні інтегрального показника фінансової безпеки за напрямками капітало-ресурсної

безпеки, кредитно-інвестиційної безпеки, валютної безпеки та визначення безпечного рівня доходів та витрат. Застосування розробленої моделі дозволяє оцінити оперативний, тактичний, стратегічний рівень фінансової безпеки комерційних банків.

О.Б. Васильчишин пропонує визначати рівень фінансової безпеки банківської системи за наступними групами показників: показники, що характеризують напрями діяльності банку та відображають його фінансову стійкість (капітал, ліквідність, кредитні та валютні ризики, ризик контрагента, рентабельність, прибуток); показники, що характеризують вплив зовнішніх факторів на діяльність банків (монетарні індикатори, валютний курс, інфляція, валовий внутрішній продукт); показники, що відображають стан банківської системи (оцінювання рівня фінансової стійкості банківської системи, концентрація капіталу загалом по банківській системі, концентрація капіталу іноземних банків); показники, що відображають стан економіки та грошово-кредитного ринку (співвідношення валового внутрішнього продукту до ділової активності, валютний курс, інфляція, частка готівки у сукупній грошовій масі, обсяг іноземної валюти, доларизація M2); показники, що відображають вплив зовнішніх факторів — кредитно-дефолтний своп [4, с. 161]. Відбір показників базується на принципах значущості, прогнозованості та вимірності.

Достатньо цікавою є модель управління фінансової безпекою банку, яка запропонована О.А. Сергієнко, за допомогою якої банки поділяються на чотири групи, а саме: з високим рівнем фінансової безпеки, з достатнім рівнем фінансової безпеки, з прийнятним рівнем фінансової безпеки та з низьким рівнем фінансової безпеки [7, с. 242-246].

Кожна із розглянутих методик оцінювання фінансової безпеки банківського сектору України має право на існування та доповнює одна одну.

Слід зауважити, що підвищення рівня фінансової безпеки банківської системи залежить від регулюючих та превентивних дій Національного банку України. Запобігання негативного впливу різних чинників в банківській сфері має відбуватися через проведення службою банківського нагляду постійного аналізу такої інформації:

- обсяг коштів підприємств і фінансово-промислових груп, які розміщені в банках і ступінь залежності банків від цих джерел фінансування;

- якість активів банків, розміщених в інших державах або в окремих фінансових установах, їх репутація, підконтрольність іншим фінансовим установам. При цьому, характер і ступінь підконтрольності фінансових установ, в яких розміщені значні кошти банків, повинні визначатися також з метою отримання інформації про форми і методи можливої конкуренції між банками за потенційних клієнтів;

Концентрація фінансових потоків і їх проходження через окремі банківські установи, які мають монопольне становище на ринку певних банківських послуг.

- зонами банківської небезпеки можуть бути як окремі країни, регіони, так і певні операції, інвестиції, кредитування окремих суб'єктів економічної діяльності або галузей.

– банківський нагляд повинен запобігати можливості негативного впливу на фінансову стабільність банківської системи через аналіз і прогнозування політичної та економічної середовищ. Такий аналіз передбачає визначення:

- обсягів впливу окремих політичних груп в банківській сфері і ступеня залежності банківської системи від галузей народного господарства;

- схильність суб'єктів банківської системи впливу політичних і економічних сил інших держав, які можуть провести через них заходи, спрямовані на підрив національної банківської системи.

Отриману інформацію Національному банку України необхідно аналізувати з метою своєчасного проведення превентивних заходів з боку служби банківського нагляду, до яких можна віднести:

- встановлення вимог до банків щодо диверсифікації джерел фінансування, в разі, якщо банк знаходиться в значній залежності від окремої фінансово-промислової групи або політичної групи;

– визначення ступеня надійності фінансових організацій різних держав, де розміщується значна частина активів національних банків, а виходячи цього, встановлювати ліміти максимальних залишків на коррахунках для різних країн і окремих банків і фінансових груп.

Органам нагляду також слід ініціювати створення ряду законодавчих норм, які дозволяють підвищити відповідальність засобів масової інформації за оприлюднення недостовірної інформації, яка може призвести до фінансової або банківської кризи шляхом підриву довіри до конкретних банків або банківської системи в цілому.

Ефектом зменшення впливу поширення недостовірної інформації через засоби масової інформації є посилення ролі незалежних рейтингових агентств, які представляють альтернативну оцінку фінансового стану банків.

Підвищення стабільності банківської системи повинно відбуватися і через заходи, які проводяться урядом щодо поліпшення загальних макроекономічних чинників, а саме: підвищення загальної довіри до банківської системи; повернення коштів у банківську систему з тіньового сектора економіки; підвищення стабільності і довіри до національної валюти; зменшення податкового тиску.

Висновки. Основним напрямом забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки банківської системи повинно стати в першу чергу зміна сприйняття самої фінансової безпеки як елементу управління, який дозволяє забезпечити фінансово стійке її функціонування.

З цією метою необхідно вирішити питання макроекономічного та мікроекономічного спрямування.

Питання макроекономічного спрямування відносять до привілеї Національного банку України, а саме: мінімізація витрат для платників податків при капіталізації банків, які мають недостатній капітал; створення спеціального фонду для рекапіталізації банків, подальше функціонування яких визначене доцільним; розвиток третейських судів та досудового вирішення проблем між кредиторами та боржниками; підвищення відповідальності позичальників за надання в банки або кредитні бюро недостовірної інформації; реформу законодавства про банкрутство боржників з метою прискорення процесу банкрутства та наближення його до найкращих практик Європейського Союзу; створення банку «поганих активів банків», який акумулював проблемні кредити на балансі єдиної національної інституції; приведення законодавства щодо процесів злиття і поглинання банків до найкращих практик Європейського Союзу, що дозволить швидше провести процес консолідації банків та знизить негативний вплив на їх ефективність; активізація політики сприяння підвищенню ролі іноземних банків в Україні та вжиття заходів задля залучення іноземного капіталу, передусім з глобальних фінансових установ.

Питання мікроекономічного спрямування націлені на створення єдиної системи фінансової безпеки у банках. Оскільки головним завданням підрозділу фінансової безпеки банку є захист його фінансових інтересів, одним з напрямків роботи по забезпеченню такого захисту є створення сприятливих умов перш за все для ведення фінансових операцій, що дозволяють отримувати максимальний дохід при мінімальних ризиках. Однак щоб цілеспрямовано формувати такі умови, в структурі банків перш за все необхідно виділити ті об'єкти і явища, які впливають на їх фінансову безпеку, що дозволить надати роботі більш системний і комплексний характер

Список використаної літератури

1. Коваленко В. В. Філософія безпеки банків в умовах структурних дисбалансів економіки України / В. В. Коваленко // Економічний форум. — 2016. — № 1. — С. 256—262.
2. Жовтанецька Я. В. Антикризове управління у системі забезпечення фінансової безпеки банків / Я. В. Жовтанецька // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2017. — Вип. 15. — С. 525—528.
3. Барановський О. І. Інтегральна оцінка рівня фінансової безпеки комерційного банку / О. І. Барановський, М. Р. Барилюк // Scientific Light. — 2017. — № 7. — С. 34—45.
4. Васильчишин О. Б. Аналіз наявних моделей оцінки фінансової безпеки банків і банківської системи і напрями їх удосконалення / О. Б. Васильчишин // Регіональна економіка. — 2016. — № 2. — С. 156—164.
5. Добринь С. В. Аналіз впливу факторів фінансової безпеки на фінансову стійкість банків / С. В. Добринь, І. Б. Убілава // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2010. — № 29. — С. 92—96.

6. Кириленко О. П. Оцінювання макроекономічних чинників формування фінансової безпеки України / О. П. Кириленко, О. В. Стащук // Світ фінансів. — 2017. — № 2 (51). — С. 7—16.
7. Сергієнко О. А. Моделювання структурних елементів фінансової безпеки комерційного банку / О. А. Сергієнко, І. М. Чуйко, Я. Ю. Солдатова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. — 2015. — № 1. — С. 238—248.
8. Шиян Д. В. Аналіз фінансової безпеки банківської системи України / Д. В. Шиян // Інноваційна економіка. — 2013. — № 7 (45). — С. 263—266.
9. Показники фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] / Національний банк України. — Режим доступу : <https://bank.gov.ua>.
10. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс] : затверджено Наказом Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007 / Міністерство економіки України. — Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.

Стаття рекомендована до друку 03.09.2018

© Коваленко В. В., Болгар Т. М.,
Сергєєва О. С.

References

1. Kovalenko, V. V. (2016). *Filosofia bezpeky bankiv v umovakh strukturnykh dysbalansiv ekonomiky Ukrainy* [The philosophy of bank safety in the conditions of structural imbalances in the economy of Ukraine]. *Ekonomichnyi forum — Economic Forum*, 1, 256—262 [in Ukrainian].
2. Zhovtanetska, Ya. V. (2017). *Antykryzove upravlinnia u systemi zabezpechennia finansovoi bezpeky bankiv* [Integral assessment of the level of financial security of a commercial bank]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky — Global and national problems of the economy*, 15, 525—528 [in Ukrainian].
3. Baranovsky, O. I., & Barilyuk, M. R. (2017). *Intehralna otsinka rivnia finansovoi bezpeky komertsiihoho banku* [Integral assessment of the level of financial security of a commercial bank]. *Scientific Light*, 7, 34—45 [in Ukrainian].
4. Vasilchyshyn, O. B. (2016). *Analiz naiavnykh modelei otsinky finansovoi bezpeky bankiv i bankivskoi systemy i napriamy yikh udoskonalennia* [Models for assessing the financial safety of banks and the banking system and directions for their improvement]. *Rehionalna ekonomika — Regional economy*, 2, 156—164 [in Ukrainian].
5. Dobryn, S. V., & Ubilava I. B. (2010). *Analiz vplyvu faktoriv finansovoi bezpeky na finansovu stikist bankiv* [Analysis of the influence of financial security factors on the financial strength of banks]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti — Bulletin of the economy of transport and industry*, 29, 92—96 [in Ukrainian].
6. Kirilenko, O. P., & Stashchuk, O. V. (2017). *Otsiniuvannia makroekonomichnykh chynnykiv formuvannia finansovoi bezpeky Ukrainy* [Estimation of macroeconomic factors of formation of financial security of Ukraine]. *Svit finansiv — The world of finance*, 2 (51), 7—16 [in Ukrainian].
7. Sergienko, O. A., Chuiko, I. M., & Soldatova, Ya. Yu. (2015). *Modeliuvannia strukturnykh elementiv finansovoi bezpeky komertsiihoho banku*. [Modeling of structural elements of commercial bank financial security]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky — Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 1, 238—248 [in Ukrainian].
8. Shyian, D. V. (2013). *Analiz finansovoi bezpeky bankivskoi systemy Ukrainy* [Analysis of financial security of the banking system of Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika — Innovation economy*, 7 (45), 263—266 [in Ukrainian].
9. National bank of Ukraine. (n. d.). *Indicators of financial reporting of Ukrainian banks*. Retrieved from <https://bank.gov.ua>.
10. Ministry of Economy of Ukraine. (2007). *Metodyka rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: zatverdzheno Nakazom Ministerstva ekonomiky Ukrainy № 60 vid 02.03.2007* [Methodology for calculating the level of economic security in Ukraine: approved by the Order of the Ministry of Economy of Ukraine № 60 dated 02.03.2007]. Retrieved from http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.

The article is recommended for printing 03.09.2018

© Kovalenko V. V., Bolgar T. M.,
Sergeeva O. S.